

"EDINOST"
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **sorekhi, četrtekih** in **sobotah**. Zjutranje izdano je ob 6. uri včeraj, večerno pa ob 7. uri včeraj. — **Obojno izdano stane:**
za jedan mesec f. — 30, izven Avstrije f. 1.40
za tri meseca . . . 2.00 . . . 4.—
za pol leta . . . 5.— . . . 5.—
za vse leto . . . 10.— . . . 16.—
Na narodke brez prileglo narodino se ne jemijo ozir.

Pozamične številke so dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 urč. izven Trsta po 25 urč. Sobotno večerno izdano v Trstu 4. n. izven Trsta 8. n.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

O programu nove vlade.

III.

Naglašanje nemške kulture bila je vsakako, če ne drugega, vsaj taktička pogreška, ki morda ne ostane brez nasledkov za obstanek ministerstva Badenijevega. Ne bi hoteli sicer trditi — to bi tudi ne odgovarjalo resnici — da poslanci češki nimajo drugih vzrokov za vztrajanje v opoziciji tudi proti ministerstvu Badenijevemu, vendar pa je kako verjetno, da je oni poklon pred nemško kulturo nagnili češko delegacijo do toli jasne in decidirane izjave v zmislu, neugodnem za novi sistem. A kaj to pomeni, vedeti bi moral tudi grof Badeni: vedeti bi moral, da se se ob nevolji in nezadovoljnosti naroda češkega izpod taknila do sedaj tudi najodločnejša ministerstva.

Predimo k drugi točki Badenijeve izjave, ki nas je zadela kar najneugodnejše. To je oni odstavek izjave, ki označuje stališče nove vlade nasproti parlamentu. V tem delu izjave zrcali se vsa naša avstrijska mizerija. Ne, grofu Badeniju pravo za pravo ne smemo štetiti v greh te izjave, saj se na drugo stališče skoraj ni mogel postaviti nasproti takemu parlamentu. Zatrdirlo grofa Badenija, da se ne sme dati voditi, ampak da hoče voditi on sam, je sicer nekonstitucionalno in ne posebno častno za naš parlament, ali roko na srce in priznajmo, da boljše usode tudi ne zasluži naš zastop na Dunaju! Ta zastop je sestavljen iz skupin, koje vodi jedino le sebičnost, le skrb za se. V skrib za se pozabile so stranke na čast, ugled in pravice ukupnega parlamenta. V malenkostnih borbah med posamičnimi skupinami zgubil je parlament zadnjo sled lastne iniciative ter je postal popolnoma nesposoben za pozitivno delo. V sedanjih skupinah se ne morejo porajati velike, obilega in dobrega sadu obetajoče ideje, še manj je pa v teh skupinah volje in zmožnosti za oživotvorjenje takih idej. Ta naš zastop ni sad volje velike javnosti, ampak je le sad svobočin posamičnih skupin in stanov. To je črv, ki izpodjeda korenike plodonosnemu delovanju. Po takem se ne smemo čuditi, da vlada, ki je nastopila s trdno voljo za plodonosno delovanje, se neće dati voditi od takega parlamenta, ampak hoče tako rekoč usiliti oslabljenu parlamentu svoje lastne, oživljajoče misli. Pri normalnih odnošajih seveda, ako bi imeli ljudski zastop, ki bi bil res vreden tega časnega imena, prigovarjati bi morali najodločnejšo onemu nekonstitucionalnemu izreku grofa Badenija — kajti pri normalnih odnošajih prihajati morajo navodila od parlamenta in vlada mora vestno izvrševati ona navodila — tako pa nimamo pravice, da bi česa očitali novi vladi.

PODLISTEK.

Kamniško pismo.

X.

Mrsel veter tebe žene —

In zdaj je zares že mraz, gospod urednik!

Na naš planinski raj pada je že prva slana, videl sem jo danes zjutraj celo že na odru za novi bistrški most — oj, kako opominjevalno bliščala se je ta poznojesenska bělost na širokih deskah, kot bi hotela reči: zdaj pa le hitro, sicer pride že več! Kaj pravite, gospod urednik, da bo letošnja zima zares zopet taka, kot je bila lanska? Bog ne daj, sicer zmrznamo vsi tako, da bomo „kalt bis ans Herz hinan“ že vsi tisti, kolikor nas je do sedaj že ostalo — „talib.“ Morda pa, ia to zatrjujejo mnogi vedežniki, letos ne bo tako hudo, marveč nasprotno, da dobimo še prav dolgo in krasno „poletje starih bab“, ki se je po malem jelo že tudi prikazovati. O da bi dobili za vsako starih bab, katerih je dovolj od obojega spola na blizo in na daleč, le eno uro poletja, nadejati se smemo, da bi do Bo-

Vendar pa obžalujemo, da je pal med svet oni izrek. In tudi v krogih nove vlade slutijo menda, da bi bolje bilo, da je ostal oni izrek v peresu onega, ki je sestavil vladino izjavo. Sedaj se trudijo namreč razni vladi udani listi, da bi izrek Badenijev raztolmačili tako, da isti ni bil naperjen proti parlamentu samemu, ampak le proti posameznim in strankam. Le od posamičnih strank da se ne dà voditi gospod grof Badeni. To tolmačenje bi sicer res odgovarjalo zatrdirilu, da vlada hoče stati nad strankami, da se ne smatra parlamentarno, to je: zastopnico jedne stranke ali skupine strank, vendar pa nemimo, da to opravičevanje ne velja.

Parlament je sestavljen iz skupin. Ako je menil g. grof, da se te skupine v svoji pripoznani sebičnosti nesposobne v to, da bi podajale vladu dobrin in plodnih mislij, ako meni in je uverjen, da sedanja zbornica nima ni zmožnosti ni volje za vršenje velikih dolžnosti in nalog pravega ljudskega zastopa, potem bi bilo veliko umestneje in bi odgovarjalo duhu ustawe, da je po razpuščenju zbornice odpr pot novi, srečneje sestavljeni zbornici — in tudi če že ni drugače: po svojem lastnem, novem, v siljene, seveda pravičnem volilnem redu. Seveda bi ne bila konstitucionalna tudi ta pot, ali opravičena bi bila po resni volji, da pride enkrat do zares parlamentarnih odnošajev, da dobimo zbornico, ki bude umela in hotela čuvati svoje pravice.

Kakor odklanjamo torej izjavo o blešču nemške kulture, tako obžalujemo se ustavnega stališča izrek o „vodstvu“.

Sedaj pa nam je resnici na ljubo omeniti tudi one točke v izjavi, ki nam ugajajo.

Ugaja nam, da hoče vlada odločno nastopati proti onim prevratnim življem, ki so res nevarni človeški družbi, ker hočejo preosnovljati svet — z umorstvi. Nikakor pa ne moremo in ne smemo tu zamolčati iskrene želje, da bi se vlada ne dala zavesti po onih imenitnih vzgledih, ki so prištevali k radikalnim in razdirajočim življem vsakogar, kajemu ni dopuščalo prepričanje, da bi kar z obema nogama stal v vladnem taboru. Grof Badeni bodi uverjen, da tudi od takih opozicijskih čudakov prihajajo včasih dobre in patrijotiške ideje.

Ugaja nam, da hoče nova vlada negotavati versko čutstvo in skrbi za versko-nravstveno vzgojo mladine. Vera je ona vez, koja jedina more spajati človeštvo v harmonično skupino. To je naše uverjenje od nekdaj; in v zmislu tega uverjenja pozdravljamo z veseljem to obljubo vlade.

Ugaja nam obljava, da bode vlada obr-

žiča ne bilo še nobene zime in svetega Martina goska bi se zamogla poči še pri solncu!

Nota bene goska!

Neka goska prišla je te dni pripovedovat — oprostite, dobro ne vem, ako ni bila raca — (morda časnikarska? Stavec) da se bode Hrvatom zdaj slabo godilo, ker so demonstrovali proti sovražnikom hrvatskega državnega prava in to celo v navzočnosti Njeg. Veličanstva cesarja. Madjari da jih bodo odslej samo še na „meħ“ oderali, če se jim celo kaj takega ne pripeti, kakor Armentem v Carjemgradu. Kdo ve, morda je bilo baš v teh dneh tudi za Zagreb pripravljeno že kako „turško klanje“ v manjšem formatu, čemur bi se ne bilo prav nič čuditi, ako pomislimo, da je v tem letu Saturnovega vladovanja tako že vse po konci. V čemur se ta vražji Saturn pa baš in posebno odlikuje, je to, da krivica preganja pravico in ako bi na vseh straneh zakrpani paragrafi ne držali še prav za poslednjo silo, kdo ve, ako bi se tako „turško klanje“ v različnih oblikah ne ponavljalo še v marsikaterem drugem mestu in Vaš Trst bi odločno ne ostal mej zadnjimi.

čela posebno svojo skrb potrebam dežel, ki so šibkeje v gospodarskem pogledu. Zlasti nam ugaja, da je vlada naglašila pri tem: — in na Jugu! Kajti gospodarske potrebe naših južnih pokrajin so se zanemarjale do sedaj na neopravičen način. Tu nam nedostaje zadostnih železniških zvez, tarifi na naši jedini prometni žili, naši južni železnični, so zasnovani na očitno škodo tem južnim pokrajinam in v prilog severnim krajem, kmetijstvo po Istri je še v svojem prvotnem stanju, v naši tržaški okolici, kjer bi bilo kmetijstvo in vrtnarstvo lahko bogat vir dohodka, se ni storilo skoro ničesar za povzdrogo kmečkega stana, čemur je posledica ta, da kos za kos zemlje prehaja v mestne roke in se tako odteza svojemu pravemu namenu. Vladi se tu odpira široko polje za plodonosno delovanje.

Ugaja nam tudi zatrdirilo, da vlada noče proti nikomur izvajati načela „Divide et impera“. Dosedaj je veljalo kot vrhunc državniške modrosti načelo: cepi jih in vladaj! Po tej poti ravno je zlezel naš parlament tako nizko, ker so stranke zaže v neprestan bedsebojen boj in jim zavist ni dopuščala, da bi misile na ukupne koristi.

Ugaja nam zatrdirilo, da se od načrta preosnove davkov le po možnosti uporabijo dosedanja dela, iz česar bi bilo sklepati, da je prejšnji načrt odpravljen in da dobimo nov, boljši in manje fiskaličen načrt, sosebno pa da se odstrani grda nakana liberalcev, ki so pôtom davčne preosnove hoteli krčiti volilno pravo malih davkov načrvalcev.

Ugaja nam obljuba, da se predloži načrt za preosnovo volilnega reda in da se bode skrbelo za zboljšanje socijalnega položaja nižjih slojev, ne ugaja pa nam, da vlada ni označila kot svojo glavno nalogu preosnovo volilnega reda.

Slednjič še besedo o obnovljenju pogodbe z Ogersko. Pripoznavamo, da to vprašanje je sedaj med najvažnejimi, s kojimi se moravati vlada. Ker pa ni mislite na to, da bi se v doglednem času premenilo državnopravno razmerje med obema polovicama, je pa sveta dolžnost vladi in parlamentu delati na to, da se premeni dosedanje razmerje v razdelitvi ukupnih bremen tako, da bode res odgovarjalo gospodarskim silam v obeh polovicah. Ta želja je gotovo opravičena, in krivčno bi bilo smatrati sovražnikom sedanjega reda onega, ki noče verjeti, da bi le mi Avstrijci moraliposezati globoko v žep.

Zaključujemo. Navedli smo točno vse, kar nam je ugajalo in kar nam ni ugajalo v izjavi nove vlade. Konečne sodbe se

Jaz, Vaš satirik, sem si tega Saturna pa še specijelno upodobil kot velikega črnega psa z zlatim „pinkelcom“ (vsaj Vam je menda znano, da nosi planet Saturn velikemu rešetu podoben „obót“ ali kolobar) in si njegov upliv na zemsko prebivalstvo predstavljam tako-le: „črni pes“ (t. j. zlobni duh) z zlatim „pinkelcom“ (t. i. denar in svite fraze in bleščeče laži) bodi po zemlji okrog in ščuva ljudi na ljudij, da se kolijo in pobijajo mej soboj. Za svoje posebne marijonete, ki razširjajo črnega psa črne laži, pa si izbira ljudi dvomljivega značaja in dvomljive duševne vrednosti, ki kot pravcati „akademiki žalostne postave“ skrbijo za to, da kip razpora plane med nevedno in lahkoverno prebivalstvo. Tak črni pes klatil se je po Orientu mej Kitajci in Japonci, priplazil se čez Turško na Hrvatsko in letos po leti enkrat videl sem ga v vizionarnem trenotku celo že tudi v našem Kamniku.

Bilo je to nekoč, ko sem se vračal s planinskega mojega zavetja za jeden hipec domov. Na trgu srečal sem Vilo svojega kraja, „jezersko Vilo“ nekdanjega Kamnika, ki je čula že ob

Oglas se račune po tarifu v petitu; za naslove z dobelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsegava navadnih vrat. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana so ne sprejemajo. Rekopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaševanje sprejema **upravitelj** ulica Molino piečelo hšt. 3, II. nadst. Odprete reklamacije so prosto poštne.

✓ edinosti je moč!

DOPISI.

Iz Prage, 23. oktober. (Izv. dop.) To je bilo te dni vrvenje na narodopisno razstavo češkoslovansko! Po mrzlih dneh sprijaznilo se je nebo tudi z željami češkega naroda, med katerimi je jedna ta, da bi obiskalo razstavo najmanj dva milijona takih, ki so vplačali ustoppino. In to se danes posreči; popoludne ob 4. urah se zatvori razstava, odprt pa bo še do večera, in vse je živo ter se pripravlja danes na razstavo, da bi dopolnili še okolo 10—12 tisoč, s katerimi sta potem dovršena dva milijona. Najbrže, da ostane še kak tisoč! (Ne kak, ampak celih 65.000 je ostalo Uredn.)

Nadvojvoda Karol Ludovik je obiskal razstavo dvakrat, v soboto in v pondeljek, poslednji dan nepričakovano. Takó mu je ugajala, da je še posebe želel ogledati še nekatere oddelke ter je priporočal tu pa tam, naj se razstavljeni predmeti kar mogoče ohraňijo za prihodnje čase. Na to so češki rodiljubi tudi sami računili in so že zasnovali načrt za novi etnografski muzej češkoslovanski. V ta muzej pride mnogo tega, kar je največ vrednosti na razstavi. Takó se bomo mogli hoditi učit v Prago tudi v poznejših časih.

Ko je nadvojvoda Karol Ludovik došel na razstavo, videl je takoj pri vstopu v glavni etnografski palač veliko skupino ljudij, katera je predstavljala češki narod v njegovih različnih oblekah ali krojih. Pripravili so po starem običaj hleb in sol za vsprejem. Skupina je bila raznobarvana in je napravila po harmonični sestavi veleprizeten utis. Ljudij je bilo ta dan okolo 12 tisoč na razstavi, a v nedeljo je bil najsrečniši dan; prišlo je od vseh vseh krajev, ljudij do 89 tisoč, največ ves čas razstave. Obiskovalci so bili silno veseli takega vespeha; radovali so se pa tudi na različnih krajih, ker v vsaki gostilni so prepevali narodne pesmi in igrali domače stare komade. V koncertni dvorani so se predstavljale hanaške predice, ki med prednjem prepevajo melodijo za melodijo, drugo lepo od druge, a vse človeka očarajo, in rad bi jih slišal zopet in zopet. V Stari Pragi, ki zares po velikosti hiš in

bregovih izginolega jezera nad blagostanjem in srečo onstranjezernih Kamničanov. Žalostno poveva že glavico in me potegnila seboj na skalo staroslavneg Malega grada, ki je Kamniku to, kar je Dunaju svetoštefanski stolp, namreč „ein Wahrzeichen“ za tako dolgo, dokler ga ne podero, in je izpregorovil:

„Glej tu doli, moj ljubi malikovalec uzor! Ali se ne blišči ondi, kjer je o mojih davnih zlatih dneh stalo najglobčje jezero, danes najsijsajniji del mesta Kamnika? Toda kakor Venetta druge vrste bliščal bi iz globične valov, ako mogočniji potres, kakor je bil o Veliki noči, odtrga drugo polovico starega grada in zajezi z njim tuk bistre staroslavne Bistrice mej Starim in Malim gradom in po ulicah in trgu slovenske te Venette sprehajali bi se denašnji „purgari“ kot „jasni duhovi“ v mesečnih nočeh in hodili pregrinjati na Malografski rob počastne svoje srajce.

In da je ta del mesta in z njim tudi ves ostali Kamnik postal danes zares sijajen in tak, da se sune šteti za Ljubljano najlepšim mestom na Slovenskem, zasluga gre navzočnosti uzornega svetlega avstrijskega carja Frana Josipa

po kakovosti sloga predstavlja karakterističen del stare Prage, so stari in mladi zakrožili se pri narodni godbi. Kamor si prišel, povsod je bila velika gneča, pri ugodnih vratih pa so naznajali, kako se od ure do ure nagloma množiči novih obiskovalcev, in ko se je ob 8. uri zvečer pokazala številka 73.000, zaukala je množica od veselja. Zadovoljni so odlahali, na vozove niso mislili, ker je bilo le malo srečnih, da so se spravili na tramvaj.

Drugi dan, v ponedeljek, ko je prišel zopet na razstavo nadvojvoda Karol Ludovik, se je začal, da si je ogledalo razstavo blizu dva milijona, zaslužni odbornik in iniciator te, g. Šubert, pa mu je takoj ponosno odgovoril, da se nadejajo dejanskih dveh milijonov. V ta dan je bilo na razstavi 12.000, včeraj pa okoli 18.000 ljudij.

Danes je lepo vreme, in, kakor rečeno, bode polno število 2 mil. Tisti ali tista, ki dopolni drugi milijon, dobi lepih, že določenih in obečanih darov. Treba je doživeti trenotke radosti med ogledovalci, in potem si morete misliti, kako oduševljenje zavlada danes popoludne. Razsvetljava bode danes se posebna in izredna, kakoršna je bila že zadnje dni. Včeraj je bila „fontana“ dvakrat odprta, in krasne barve na vodnjakih so se izpreminjale mnogo dalj časa, nego po navadi. Vsaki večer, kadar se pokazejo narodne barve, zagrimi radostnih vsklikov med gledalci, godba zaigra „Kde dom je moj“ in pa „Hej Slovani“. Ko preneha godba, pa množice s petjem isto nadaljujejo.

Vse se vrši brez prepira ali nespodobnosti; vse je dostojo, največje pohvale vredno. Narod tak ne zasuži, da bi ga kakor kake paglavce „šumajstrovali“; češki narod je prezrel za to. Stokrat potrebnisa bila permanentna šola izjemnega stanja za primorske irentovske razsajalce; toda tudi njim tega ne privoščimo, že radi tega, ker želimo vsakomur potrebne svobode, potem pa tudi radi tega, ker bi poleg krivih trpel tudi nedolžni, in med temi tudi najbolj Slovani.

Preklic izjemnega stanja za Prago in okolico ni vzbudil nobenega veselja med Čehi, oni so smatrali tako kazen krivično in odpravo te kazni za pravično in potrebitno. Oni ostanejo to, kar so bili tudi po izjemnem stanju.

O Slovencih tukaj govoré s pohvalo in navdušeno; gojijo veliko simpatijo do njih. — Tudi istrsko vinarsko zadrugo hvalijo, a treba je imeti potrpljenja. Vsekakor je dobro, da so se začeli Čehoslovani spoznavati z istrskimi vini; ta so jako po ceni tudi na razstavi v primeri z vini od drugod, in vendar je kvaliteta istrskih vin bolja, nego mnogih drugih, tukaj prodajanah vin.

Slovencem želim, da bi imeli duševnega in gnutnega dobička od sedaj zaprte etnografske razstave, ki doslej n' imela jednakovrstne.

se „Slovenje“, „Save“ ali „ne-katoliški“ akademikov Slovencev sploh, vendar to zadnje pismo presega vse doslejšne. Ker dopisnik ni mogel najti nobenega „greha“, da bi z njim „dokazal“ zaova „framasonstvo“ ali pa „Husitizem“ slovenskih „akademiskih radikalcev“, ker ni mogel ovreči ni jedne ondi izrečene besede, omejiti se je moral na ceno s mesečno, in katerega vidno kuka gola zavist in jeza, ter na nekolegialno denunciacijo. S polnimi imeni je obelodanil „Slovenčevim“ bralcem ves „generalni štab“, vse „lajtnante“ in „korporale“ v stoglavni neverski armadi, kojo povede menda gospod Podgornik pod vihajočo zastavo „Slovan. Sveta“, ki jo bo vihtel seveda njegov „najzaslužnejši“ dopisnik, v boj za — „belega carja“. In čitatelji „Slovenčevi“ se izvestno križajo in škrope pred to vojno Belcebuba ter molijo: „Armade dunajskih radikalcev, — reši nas, o Gospod!“

A ne samo „izdajalski klerikalci“, tudi „zabita in lena“ narodna stranka si zapiše s krevljivo v dimnik imena vseh onih drznih, nediscipliniranih „peresarjev“ in „govornavčarjev“, ki jasno in na ves glas dokazujejo urbi et orbi njeno „politično impotenco“. S tem pa je xy dosegel svoj namen. Gorjé Vam, bratje „radikalci!“ V. č. g. g. župniki in kanoniki, ki so nas doslej ščitili z očetovsko ljubezni, nas ne bodo poznali več, ako jim ne donesemo legitimacije katol.-akad. društva „Danice!“ Vodstvo narodne stranke, ki je doslej uprav bratovski, oziroma očetovski občevalo z nami, ki nam je zalagalo in širilo „Vesno“, ki nam in našim društvom v „Sl. Nar.“ s fulminantimi članki plete lovorce vence ter nas posluša in uvažuje od vekov — i to nas odslej — izdedini in prekolne. Gorjé nam, bratje! — V Kanoso, v Kanoso!

Toda — šalo v stran! Ljubeznivi xy bodo uverjeni, da so mu „dunajski radikalci“ prav od srca hvaležni za njegovo „pismo“. To nam je namreč le nov dokaz, da nas v Ljubljani (kakor tudi v Gorici) ne ignorujejo (kar bi bilo najhujša „kazen“ za nas!), ampak nas — povsem prav — smatrajo za ljudi z jasnim programom, katerega pri vsaki prilikri resno in energično povdarjajo in širijo. Uverjen pa bodo dalje, da nas njegove osebne denunciacije kar nič ne terorizujejo — ker, hvala Bogu — smo (vsaj „štab“, „lajtnantje“ in „korporali“) povsem samostojni in neodvisni. Ne reflektojemo torej in nismo nikdar reflektirali na kogar koli ljubeznivosti, nina — purane! — Vé naj pa tudi, da ostanešo še vedno „brezplačni medicinsko-radikalni“ sotrudniki svojega glasila, ker nam je ideja prva! (In Vam, g. xy? — Goriška Wertheimerica, ka-li?) — Na ostale napade, kazoče v bengaličnem svitu vso neznačajnost in servilnost podlega xy-a, niti ne odgovarjam po načelu: Vsak bodi odgovoren za svoja dela e s v o i v e s t i ; ne taji je, nego priznaj je i napram sovražniku!

Konečno pa še konstatujemo, da jemljo morata najnovejši fakt le kot izraz in dokaz pristno daniško-narodne ljubezni, kar jo namreč razumejo nekaterniki.

Velikošolec.

Pripomba uredništeva „Edinosti“: Kako misle tudi „Neslovenjani“ o onem „Pismu“ z Dunaja, objavljenem v „Slovenca“, priča najbolje „Poslano“ v 244. številki istega lista, v kojem dva — najbrže Neslovenjana — odločno odbijata od sebe sum kakoršnega

solnčni trg črni kosmati pes, česar kakor modrass bele oči so se potuhnjeno obračale zlaj na levo in zdaj na desno in konečno se dvigne z grozo zbujočim bleskom gori k nama, sedečima na skali. In v tem hipu sem izpoznał, da je to isti „saturnski pes“, ki se je klatil po Orientu mej Kitaje in Japonci, ki je prekoračil Turčijo in se konečno postavil pred Jelačičevem spomenikom v Zagrebu na zadnje noge in napravil med vročo akademisko krvijo rabuke prve vrste. Potolažil sem svojo Vilo, da gre leta 1895. in z njim vladarstvo Saturnovo h koncu, ter da potem „izvestno“ izgine zlobni duh zlobnega planeta tudi od nas.

„Joj, potem bi bilo zopet lepo v mojem Kamniku, katerega ljubim čez sve in njegove mile drage rojake!“ viknila je Vila in še dosta-vila:

„Kaj praviš, dragi malikovalec uzorov, morda ga vzame jesenska slana?“

„Upajva!“ dahnil sem.

In tako sta končala svoj pogovor „jezerska Vila“ in Vaš stari priatelj *Vinko Dobrin.*

si boli sorodstva z onim „Pismom“. Iz tega bi bilo sklepati, da tudi njima ni posebno ugajalo ono „Pismo“.

Političke vesti.

V Trstu, dan 26. oktobra 1895.

Razprava o programu vlade se je nadaljevala včeraj v poslanski zbornici. Poslanca Forreger jan Stei in wend er nočeta nasprotovati vladu za sedaj. Poslanec Burgstaller je jako toplo priporočal vladu, naj skrbti za italijansko prebivalstvo v naših pokrajinah. O izjavi tega tržaškega poslanca nočemo zgnubljati besed ker prepustamo mirnim srceim razsodbi vsacega trezrega človeka, v koliko so jeremijade gos. Burgstallerja odgovarjale resnic. Le toliko moramo reči, da se nam jako dozdeva, da se je g. poslanec po vsej sili hotel prikupiti onim, ki ga vendar — ne marajo. Poslanec Burgstaller je rotil vladu, naj za božjo voljo vendar enkrat misli tudi na korist italijanskega prebivalstva. Nedeja se, da sedanje ministerstvo ne bude postopalo tako, kakor so postopali njega predniki, ampak da pripozna vrednost svetovnega jezika italijanskega in da odmeri istemu primerno stališče v Šoli, uradu in v vsem javnem življenju. V prvih vrstah pa treba v Trstu zasnovati italijansk v s e učilišče, do kojega imajo Italijani pravico že po državnih temeljnih zakonih. —

Rekli smo, da nočemo zgnubljati besed o izjavi gosp. Burgstallerja. Saj ne treba drugači, nego da se le ozremo po državnih uradih po Primorskem in da se uverimo, v katerem jeziku se tu večinoma uradije, ter da se ozremo po italijanskih srednjih šolah — in po tem si lahko napravimo sodbo, v koliko je bil opravičen napad g. Burgstallerja na prednike sedanje vlade. Tadi v Banah menda ni dom hvaležnosti.

Levičar dr. Russ je prisvajal liberalni stranki zaslugo, da je utrdila podlago modernemu državnemu življenju. Zajedno pa je opozoril vladu, da je vsaka vlast odvisna od večine v zbornici. V tej večini hoče biti seveda tudi nemška levica, iz česar sledi — po železni logiki g. Russa — da vlast mora storiti, kar levica hoče. — Čeh Stránsky je reklo, da vlast mora biti napredna, svobodomislna in pravična vsem narodnostim, ali pa se — pogubi. Slediči poslanci, Marchet, Janda, Tausche in Fanke so priporočali vlasti, naj čuva koristi kmetijstva in dežavnih slojev. No to se je prtrgala razprava, ki se dovrši najbrže že le v ponedeljek.

Državni zbor. (Poslanska zbornica.) Vlada je predložila zakonski načrt, s kojim se določa kontingenčni novincev za leto 1896. — Naučni minister baron Gautsch je odgovoril na interpelacijo Ebenhocha in tovarišev radi dogodkov pri umeščanju rektorja na vseučilišču dunajskem. Minister je reklo, da je že zahteval natančnega poročila od rektorata. Protiv krivcem se je uvedla disciplinarna preiskava. — Posl. Richter je interpeloval ministra za notranje stvari o počenjanju agentov za izseljevanje na dunajskih kolidorih. Posl. Eim pa ministra za pravosodje, ker se državna pravništva ne drže naredbe z dne 17. junija 1895. o subjektivnem proganjaju pri tiskovnih pregreških.

Je li bilo Nj. Veličanstvo zadovoljno v Zagrebu? „Agramer Tagblatt“ poroča: Z raznih strani se je vprašalo, da li je Nj. Vel. cesar in kralj, z ozirom znane dogodke, vršišče se baš za časa Njegovega bivanja v Zagrebu, bil zadovoljen z obiskom hrvatske stolnice, kjer se je mogel osvedčiti o neomahljivi zvestobi naroda hrvatskega. Na omenjeno vprašanje odgovorila je „Agramer Tagblatt“ neka jako verodostojna oseba iz ne prednega s p r e m s t v a Nj. Vel., zatrdivša: „Mi nismo našega cesarja za dobo Njegovega bivanja v Zagrebu skoro niti spoznali. Gotovo že deset let nabiilo Nj. Veličanstvo tako veselo kakor v Zagrebu in ta dobra volja trajala je vse do d o d h o d a .“

Deželnozborske volitve na Češkem. Stvar je torej gotova, da so se razbila pogajanja med liberalnim in konservativnim plemstvom. Pač pa javljajo „Narodni Listy“, da so sklenili kompromis konservativni in narodni veleposestniki. Od 54 mandatov dobe narodni veleposestniki 6. Liberalno plemstvo pa se nadeja, da se bodo cepili konservativni glasovi in da vsled tega pridobi nekaj mandatov.

Volitev župana dunajskoga se bodo vršila dne 29. t. m. Praški „Politiki“ javljajo, da je sklenil ministerski svet, da izvelitev dra. Luegerja županom dunajskim ne more priporočiti cesarju v potrebo. Vsled tega sklepa da se je grof Baden posvetoval s princem Lichtensteinom, da bi ta poslednji vplival na antisemite, da bi koga druga izvolili županom, če, saj bi dr. Lueger tudi kot podžupan imel dovolj vpliva na mestno upravo. Če je tem res tako, batì se je sporaz med vlasto in veliko večino občinskega zastopa.

Italija v Afriki. Stvar postaja s m e s n a ! In smešnost uničuje, ne samo na Francozkem, ampak tudi pri nas. Takih „zmag“ pa še res ni bilo, kakoršne so italijanske zmage v Afriki, o kajih nikdar ne vemo, kako so jih izkoristili zmagovalci. Danes je grozno vpitje o zmagh, jutri — molk! Pred par dnevi so Italijani grozno pobili svoje črne sovražnike in Menelik je bil mrtev; včeraj že je ternal „Independent“, da stvari ne stoje baš dobro — a sinočni „Il Piccolo“, ta enfant terrible med tržaškimi novinami, je presenetil svoje čitatelje, da Menelik ni še popolnoma mrtev. Nikar ne mislite, da se šalimo: črno na belem stoji v sinočnjem „Il Piccolo“: „Menelik non è definitivamente morto!“ Čudna je res ta afričansko-italijanska vojna, v kateri nastopajo na pol mrtevi junaki! Ne vsečiliča, ampak kakega ljubljanskega „Studenta“ bi trebalo gospodom od „Piccola“. — Sicer pa: ako bodo italijanski listi le še nekajčas poročali o zmagh „delle nostre armi“, naj se nikar ne čudi potem, ako ves svet ne bude več pričakoval druzega, nego veste, da je Italijane dohitela katastrofa.

Različne vesti.

Kolajne v spomin na obisk Nj. Vel. v Zagrebu. Mestna občina Zagrebška dala je pri hvarni Pinku na Daniju kovati posebne kolajne v spomin na obisk Nj. Veličanstva v Zagrebu. Te kolajne imajo na jedni strani podobo Nj. Vel. z napisom: „Franjo Josip I., cesar austr. i. t. d. Apost. Kralj Ugarski Hrvatski, Slavonski i Dalmatinski“. Na drugi strani je grb mesta Zagreba in napis: „Uspomena na boravak Njeg. Veličanstva Kralja u glav. gradu Zagrebu 1895“. — Taka kolajna, ki je bila izročena Nj. Vel., je iz čistega zlata; kolajne za dostojanstvenike in ogorške ministre so iz srebra ter pozlačene, vse druge pa so iz brona in pozlačene.

Dokazi, da na Primorskem ni irredente. V „Naši Slogi“ čitamo: Povodom glasovite proslave 20. septembra v Rimu hoteli so neodrešenci iz Trsta, Istre in Goriške na vse načine dokazati onim krogom Primorske, kateri varajo — hoté ali nehoté — sebe in druge, trdeči, da ni irredente v teh deželah, — da so dotični krogi neiskreni, netočni, lažnivi. Tu prinašamo kot dokaz o lojalnosti izvestnih a v s t r i j s k i h podnikov dva odlomka iz rimskih časopisov in sicer jednega iz lista „Il Messaggero“ od 26. septembra št. 267 in drugega iz „La voce della verità“ od 27. septembra t. l.

Prvi se glasi: „Velika alegorička slika, umetniški v barvah izdelana, došla je rimskemu municipiju s sledenčo posvetno:“

Trst — sedaj in vselej — latinski v misli in srcu — čvrsto — se spominja in hoče — domovino — Rim mater — povodom XXV-letnice — velike in svečane zmage misli — okretja nadeje — daruje ljubezen.

Trst XX. septembra MDCCXCIV — Il Circolo Garibaldi.

Drugi se glasi:

„Per Giacomo Venezian. (To je bil Tržačan, ki se je boril za Italijo. Ured.) Dočim se je odkrivalo poprsje majorja Pagliarija, slo je kakih 40 Tržačanov s tremi zastavami k „Vascellu“, da polož venec pod kip Jakoba Veneziana.

Na črnih trakovih vencu bilo je tiskano srebrnimi slovi: „Trst in Istra svojemu junaku.“

Kratek govor je izrekel senator Massarelli, predsednik veteranskega društva, tovaris v orložju Veneziana.

Izrazil je svojo nadejo, da se osvobodijo neodrešene zemlje, zatrdivši, da starci borili pri tem dajo vso svojo pomoč, a na dan bitke svoje krepke roke in svojo kri(!)!

Ta govor pozdravili so navdušeno. Odgo-

L, ki je po pravici imenovan „car socijalnega napredka“. Jasni duh veličastnega vladarja pravstih je tamne kote kamniških glav in src, da so iz svojega nekdanjega gnezda, na česar vratolomom tlaku ni bil varen življenja ni tuje, ni domačin, naredili u z o r m e s t a , česar krasoto in lepoto njegove okolice prihajajo gledat od bližu in daleč ljude in dihat njega ambrožičnega zraka. In vedno in vedno še krasē in krasē in ličijo in dičijo, kot bi se pripravljali za novi vsprejem ljubljenega vladarja. In zares! Ako se zopet povrne naš mili vladar k nam, tedaj vsled njegove navzočnosti izpremenjenega mu Kamnika ne izpozna več.

Ali — ah! Kakor se na novo pobeleni strop tako rada vsede črna muha, — tako se hoče vvesti na praznično krilo Kamnika in v srca njegovih prebivalcev črna grda počast. Od srca se plazi in je napolnjuje sè strupom sovraštva in razdirnosti — ta blaga, plemenita kamniška srca! Glej ondi baš prihaja! Kakor črni hrošč videti je sredi jasne slike in zdajci obrnil je svoje oči na naju — groza!“

In zares, v istem hipu prikoracal je če-

voril je tržaški rodoljub (?) Armando Matera, navdušeno pozdravljen.

Torej — iredente na Primorskem ni!

Doneski za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. Dva Janeza sta darovala 2 kroni; g. Julij Mikota 10 stot. za dve cigareti; g. Simon Ivanovič 80 stot. Veleč. g. Fran Kosec, župnik v Katinari, ker je bil obdarjen s kujžico „Čuvajmo svoje prastarine“, 2 kroni; po gospoj Metlikovičevi so darovali „Kolaši“ 3 krone 30 stot. in g. Čenčur 1 krono.

Skromno vprašanje. Pouk v ljudski šoli v Škedenju pričel je (ali še le prične?) letos par tednov kasneje, kakor bi bil moral pričeti. Vzrok temu zakašnjenju je baješta, ker šolski prostori niso bili o pravem času dovoljno suhi. Kedaj pa prične pouk na tej šoli, to je prijavilo slavno vodstvo ljudske šole v Škedenju nekemu tukajšnjemu laškemu židovsko-„liberalnemu“ listu. Bodil nam zatorej dovoljeno skromno vprašanje: Mar obiskujejo letos Škedenjsko šolo samo laški otroci? Ali slovenskemu občinstvu res ni prav nič mari, kaj je s Škedenjsko šolo? Prav željno pričakujemo pojasnila.

Društvo poštarjev in poštnih odpravitev za Kranjsko, Primorsko in Dalmacijo izvolilo si je dne 22. t. m. o rednem občnem zboru v Kamniku za prihodnja tri leta to-le načelstvo: Predsednik Alojz Schreyer, kr. poštar v Jesenicah; podpredsednik Gregor iz Pirana, denarničar Anton Vodopivec iz Postojne.

Škedenjski pohajkovačec nam je pisal v nedeljo, dne 20. oktobra po kosišu: Čujte in strmite gospod urednik! Vem sicer, da tudi Vi poznate zadeve našega narodnega Škedenja — tudi cerkvene. Zaradi tega Vam ne bom pravil, da se je v naši cerkvi — že od tedaj, ko je bila sezidana — opravljala božja služba le „nella lingua del paese“, t. j. v slovenskem jeziku. Čujte pa, kaj se je zgodilo sedaj! Danes zjutraj, zbudil sem se nekoliko pozneje kakor je moja navada, in pohajkovačec, veste, da treba vedno gibati se, ako hoče točno vršiti svojo nalogu. In zlasti mi slovenski pohajkovačci, kolikor nas je, imamo že takoj smo, da, če jo le za trenotek v postelji preležimo, smo takoj maršikaj zamudili. Komaj sem stopil na cesto, prišel mi je nasproti poročevalci kislega obraza. Vprašal sem ga, zakaj se mi tako kislo drži? Odgovoril mi je jezno sledče: Bil sem pri prvi sv. maši. Po končani sv. propovedi naznanili so seveda gosp. župnik, kakor navadno, več reči, med temi tudi, da bodo že jutri sv. maša za otroke, to je, za pričetek šole. In ko je to končal, začel je veleč. g. župnik isto ponavljati „nella dolce lingua italiana“!!! — Ker se kaj tacega v naši cerkvi še nikoli prigodilo ni, mu nisem zamogel skoraj verjeti mojemu poročevalcu, da mu ni sledil takoj še drugi, ki mi je potrdil isto. V tem trenotku veljal je tudi meni tisti italijanski pregovor: „Chi dorme non piglia pesci“, a potolažil sem se s tem, da noben človek ne more biti povsodi srečen.

Ker pa meni ni nikoli zadost, dokler se ne prepričam sam, mislil sem si: Dobjo, pojdem ob deseti uri k maši! In res sem tudi tel. Pri maši vedel sem se seveda takó, kakor se spodobi vsakemu kristjanu, a ko je zopet začela doneti s propovednicice doli „la dolce favella“, stresel sem se in temu mi je bilo pri srcu.

Po končanem „oznanjevanju“ ublažila so se mi zopet čutstva, ko so naši res narodni pevci na koru nadaljevali: „Pred stolom Tvoje milosti“ in koncem še „Ta skrivnost“. Seveda nisem zamudil, izidši iz cerkve, da se prepričam, kolikim Italijanom na ljubo se je oznanjalo v italijanskem jeziku. A kaj mislite g. urednik, koliko sem jih našel? Strašansko! Pomislite cele 4, reci štiri ženske! In pa za iste 4 ženske, nasproti 400 Slovencev, uvaja se v naši cerkvi italijansčina?! Neverjetno! Iz kože bi človek skočil ko pomiclja o tem. Tudi ob največih praznikih, ko je domačih (slovenskih) faranov na 12–14 stotin duš v cerkvi, bilo je vsakokrat največ stevilno Italijanov do — deset glav!

Sedaj pa sodite Vi, gosp. urednik, in z Vami ves svet, ali je bilo potrebno uvajati italijansčino v našo cerkev. Premehki smo; le poglejte, kako bi tržaški srditeži hoteli poditi iz cerkve na tisoče Slovencev. Razumeli boste, da je domače ljudstvo jako užljeno po tem. Prosim, da se umejemo dobro, ker ne bi hotel, da bi se krivo tolmačile

moje besede! Ne groziti, ampak le svariti in opozarjati hočem kompetentne kroge, da naj gledajo in pazijo, da bi res ne prišli kedaj časi, ko bode opravičena trditev, da vera peša med Slovenci!

Mnogo bi Vam še povedal g. urednik, ali danes je nedelja, in za nas pohajkovačec glavna ura, zato se bojim, da ne bi zopet zamudil kaj takega: „Chi dorme non piglia pesci“! Zato pa na svodenje v kratkem!

Vaš pohajkovačec.

Veselico s petjem in plesom priredi dne 2. novembra t. l. na sv. Jušta dan „Slovensko-peško društvo“ v Trstu v telovadnici Tržaškega Sokola (ulica Via Farneto na voglu via Amalia). Začetek bode ob 8. uri zvečer in konec plesa ob 2 uri popolunoči. Natančnejji program se objavi v „Edinosti“ v vtorjak zjutraj in se bode delil isti večer pri koncertu.

Ljubljanski gostilničarji. Iz Ljubljane nam pišejo: Ljubljanski pisci niso kar nič zadovoljni z gostilničarji. Dragina je splošna, a kljub temu hočejo gostilničarji bogatiti ker hkrati. Čujte, kakó izkorisčajo najmanjšo okolščino. V mestnem področju podrazilo se je pivo za 70 nvč. na hlt. vsled povišanja užitnine. Da gostilničarji ne bi trpeli škode pri tem, sklenili so točiti liter piva po 2 nvč. dražje in 1/2 litra po 1 nvč. dražje. Vsled tega dobijo za onih 70 nvč., koje sami več potrošijo, že 2 gld. na hektoliter. Toda vrlim gostilničarjem to ni bilo dovolj in zato so podražili tudi 1/2 in 1/4 litra po 1 nvč. Umetno in opravičeno je torej vprašanje, kakó pride ljubljansko občinstvo do tega, da mora plačevati gostilničarjem okrog 3 gld. na hektoliter za 70 nvč., katere stane krčmarja pivo več? Ali ni to očitno ?!

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 6 do 12. t. m. rodilo se je v tržaški občini 79 otrók (38 možkih in 41 ženskih). Razven teh bili so 4 mrtvorojeni. Umrlo je v isti dóbri 93 oseb (55 možkih in 38 ženskih). V razmerju na število prebivalstva (računanih 160.825 stanovnikov, nevstevši vojaštvvo), pride 30.07 mrljev na vsakih 1000 duš. — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 2 slučaja škrlatice, 3 sl. dávice, 15 sl. jetike 10 sl. vnetja sopnih organov, 1 sl. smrti po naključju, 2 samomora itd.

Odbor akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradiču sestavil se je za zimski tečaj sledče: Predsednik: Tekavčič Josip cand. iur. Podpredsednik: Goričar Josip, can. med. Tajnik: Peitler Fran, stud. iur. Blagajnik: Hrovatin Henrik, stud. tehn. Knjižničar: Wester Josip, stud. phil. Gospodar: Spindler Martin, stud. iur. Odb. nam: Pregl Maks, cand. med. Revisor: Verstovšek Karol, stud. phil. Frlan Josip, cand. med.

Narodopisno razstavo češko so torej zaključili minole srede. Vspeh razstave je uprav sijajan na vse strani. Kar ne bi bil pričakoval nikdo, preseglo je število obiskovalcev 2 milijona, in sicer za 65.337 obiskovalcev. Navdušenje je bilo neopisno na toli srečno dovršenem v elikanskem kulturnem delu naroda češkega. Po vsej pravici je naglašal predsednik grof Lažansky v svojem zaključnem govoru: „Vsakemu, najsiromašnemu sinu in najsiromašnemu hčeri, ki je pripomogel do tacega vspeha razstave, bodi izrečena zahvala; hvala tebi, narod češki, na tej pomoci, na tej samopomoči; ti narod češki, ki si pokazal toliko moči in vztrajnosti pri tem delu, priporoči si gotovo tudi urešnjenje vseh tvojih idej, tako, kako se le sam ne zapustiš, in ako budeš deloval za svoje cilje zložno in odločno v duhu onega dela, s katerim si ustvaril narodopisno razstavo.“

Mastreljen po pomoti. Predsinočnem vracal se je kmet Matej Brakovič iz Poreške okolice proti domu. Ko je šel mimo hišo posetnika Ivana Martinčiča, ustrelil je isti na Brakoviča, ker je mislil, da je tat. Zrna so nastreljenega Brakoviča prav izdatno ranila na levi roki ter je prišel v tukajšnjo bolnišnico zdraviti se.

Na smrt obsojena ženska. Te dni obsojilo je okrožno sodišče v Jagodini (Srbija) kmetico Stano Mihajlovičevu na smrt, ker je zavratno ubila svojega 18letnega sina. Kralj je potrdil to obsodo. Ker pa v Srbiji na smrt obsojene budodelce ustrelijo, bode to prvi slučaj, da bode ustreljena na smrt obsojena ženska.

Obustavljena preiskava. Minolega tedna zaprli so tukajšnjega trgovca Antona Fritscha vsled tega, ker so ga ovadili nekateri njegovi upniki radi sleparstva. C. kr. redarstveno ravnateljstvo je odstopilo Fritscha sodišču a tam je obdolženi trgovec dokazal, da je bila ovadba, odnosno pritožba, popolnoma neosnovana. Sodišče je vsled tega preiskavo obustavilo.

Izginol pek. Dunajska policija objavila je okrožnico, s katero priobčuje, da je od 8. t. m. izginol od tam 27letni dvorni pek Tobija Ratz. Isti je bilbolehen in ni izključen, da se je usmrtil, možno pa je tudi, da je morebiti ponesrečil. Ratzova obitelj obeča 200 gld. nagrade dotičniku, ki najde izginalnega peka živega ali mrtvega. Ratzu se je poznalo na licu, da je bolben; bil je visoke rasti, suh, imel temnorjave lase in male brke, temne oči in nosil naočala. Bil je opravljen v črnilo.

Sodnisko. 30letni mornar Ivan Gvardian iz Dalmacije dobil je predvčerajnjem pred tukajšnjim sodiščem zaradi tatvine šest mescev ječe. Gvardian je dne 7. septembra t. l. ukradel na neki kampanji v ulici Cisternone okolo 40 kgr. finega grozdja, toda v njegovo nesrečo prijeli so ga, ko je nosil svoj plen mirno proti domu. — Včeraj se je pred tukajšnjim sodiščem vršila razprava proti 42letni služabnici Mariji Kreščak iz Postojinskega okraja. Ista je služila v neki zloglasni hiši v ulici Solitario in tam je ukradla svojemu gospodarju tri srebrne ure in verižice ter zlato verižico z medaljonom, skupno vredno 92 goldinarjev. Sodišče jo je ohsodilo na štiri mesece ječe. Čudno je, da je obtoženka svoječasno na policiji brez ovinkov priznala tatvino, pred sodiščem pa je tajila. A tudi tu so jo ovrgli svedcoli in pa dokazi javnega tožitelja. — 27letni mesarski pomočnik Alojzij Redicon-Godnig iz Gorice dobil je zaradi tatvine 4 mesece težke ječe. Redicon-Godnig je dne 7. t. m. zvečer ukradel mašinistu Dominiku Delfabbru žepno uro in verižico menda v zahvalo, ker ga je Delfabbro dotičnega večera pogostil. Delfabbro pa je dohitel bežečega tatu in ga prisilil, da je vrnil ukradeno uro. — Dne 28. septembra t. l. sprl se je 18letni kmet Ivan Pobega s kmetom Josipom Zerbom in ga z nožem opetovan ranil na glavi in na hrbtni. Včeraj je obsodilo tukajšnje sodišče ranilca na 4 mesece ječe.

Policijko. 34letni težak Jakob Bergomas iz Kormina je ukradel iznajmljevalcu postelji Josipu Sardoku 5 rjul., vrednih 9 gld. Bergomaso so zaprli. — 30letnega mestarja Josipa A. so deli pod kluč, ker je osleparil tvrdko F. Fenderl & Co., ulica della Tesa hšt. 10/A, za 200 gld. — 77letnega berača Jurija Pavloviča so zaprli, ker je prosačil po ulici della Tesa. Stražarjem, ki sta ga hotela odpraviti v zapor, upiral se je na vso moč. Zaradi prosačenja so zaprli tudi 52letnega krojača Miha Turkovčiča z Voloskega. — Trgovec s kožami Anton Fabris prijavil je nadzorništvo v ulici Chiozza, da mu je v novem pristanišču odnesel nepoznat tatalo svežih kož, vrednih 25 gld. — 56letnega meščarja Miha B. in 19letnega posredovalca Miha Z., oba iz Obrovega, zaprli so, ker sta popivala v neki gostilni v ulici del Torrente, a plačati nista imela s čim.

Narodno-gospodarska stvar.

Kako zelenjad ohraniti že zimo.

Po leti in jeseni je dovolj zelenjad, največkrat celo preostaja, po zimu je pa manjka. Da bi po zimi imeli tisto zelenjad, ki nam prestaja jeseni, oziroma, ki jo moramo po neznačnih cenah prodajati, kolik dobikek bi bil to za nas! Ta želja pa nikakor ni neizvedljiva, nasprotno: prav lahko ohranimo zelenjad že zimo, če znamo pravilno žej ravnati, oziroma hraniti jo. Ker je pri nas ohranjenje zelenjadi že zimo večinoma neznano, objavljamo v nastopnih vrstah nekatere splošne opomnje o tem predmetu.

Različno sočivje prezimlja na prav različne načine in ne morejo prezimeti vse vrste v istem prostoru. Sploh pa veljih pravilo, daje le popolnoma dorastla in ob suhem vremenu nabrania zelenjad dobra za shranjevanje ter da je treba prav varno rovati in prenašati jo. Za slabe vrste (slabo blago) in za tako zelenjad, ki ni dovolj dorastla, marveč je zanemarjena, se shranjevanje ne izplača. —

Kačji koren, morska retkica in česen se shranijo najbolje, če ostanejo na svojih mestih v gredi. Tamkaj se, če jih hočemo kopati po zimi, pokrijejo za I. čevelj na debelo z listjem, da ne zamrzne prst. — Listje je sploh velike važnosti za shranjevanje zelenjadi, peteršilja, motovilca in špinave; včasih se še celo endivja in solata dobro obdržita pod tako odajo in se lahko vsak čas rabita. Pernate, rožno in kodrasto zelje (ohrov) pretrpi precejšen mraz in zmrzline, vendar je bolje, da se ne pusti na mestu, kjer so rastlo, temveč se spravi v varno zavetje, kjer se zakrije z deskami in se tako obvije snega in mraza. Zelje je bolj občutljivo. Če je hočemo imeti na planem tudi v mrzlem zimskem času, svetujojo, da položijo glave na prosti suhi trati s koreninami navzgor obrnjena lepo druga k drugi ter sepokrijejo s slamo in zasujejo s prstjo. Tudi kodrasto zelje in kolerabe se hranijo na način t. j. z glavo vedno navzdol postavljene, da se oteka mokrota brez škode. Pri kolerabah je še skoro bolje, če slamenata odeja izostane in se hranijo kakor drugi korenji v kopi prsti, kjer prav dobro prezimijo, ne postanejo kosmati in ostanejo precej dalj časa nego v kleti in enakih shrambah. Cvetno zelje, zelenja, korenje, retkev, pesa, kolerabe, endivja in drugo sočivje se shranjuje v globokih janah ali v zaprtih prostorih. Jame se pokrijejo z deskami in slamo, listjem, prstjo itd., ter se tako zadelajo, da mrzlinu ne morevanje. Zelenjava se potem-takem dobro zadele v prst ali pesek, le cvetno zelje in endivja se morata ob lepem in toplem vremenu dobro prezračiti, da se zabranita plesnoba in gnijiloba, drugo se v jami dobro pokrijejo s prstjo in prostor ostane zaprt. Tudi v dobrini, toda v suhi kleti se razna zelenjad zakopana v pesek ali prst hrani dobro in trpežno, a paziti je treba, da v shrambi ni takih rečij, ki imajo slab duh kakor petrolej, sir itd. Najbolje je, če se za prezimovanje zelenjadi odloči posebne shrambe. Če je še ni, se pa uaredi, saj se stroški kmalu pokrijejo z dohodki, ki se pride s takim prostorom; kajti pridelki se bolje ohranijo in v taki shrambi spravljeno sočivje se vedno lahko nadzoruje, ker se vedno lahko do njega pride in ni treba vselej odkopavati in zopet zagrebati. Neobhodno je torej potrebno, da ima vsak vrtnar, ki se peča s sočivjem, hišico ali shrambico, kjer čez zimo hrani zelenjavo. Kmalu se mu izplača saj potrebuje tudi v gorkem poletnem času hladne shrambe, da v njej hrani take reči, ki se drže več dni, ako so na hladnem. Taka hišica bo za to bolj ugodna, nego navadna klet. • Km toavec. •

Najnovejše vesti.

Dunaj 26. Državno sodišče odbilo je pritožbo odvetnika dra. Gregorina radi kršenja volilnega prava. To razsodbo utemeljuje sodišče s tem, da pritoževalcu kot sodelujočemu kupčiju ne pristaja pasivno volilno pravo.

Dunaj 26. „Wiener Ztg.“javlja: Naučni minister imenoval je učitelja na deželnini kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradcu, Fritscha, pravim učiteljem na državni realki v Trstu.

Dunaj 26. Ker se je utrgala zemlja med postajima južne železnice Laze in Zalog, obustavljen je na tej progi tovorni promet. Potopniki morajo preko dotičnega kraja prehajati v vagone, pripravljene na drugi strani zaprke.

Dunaj 26. Zimska setev se je pričela razvijati še le pričetkom oktobra, ko je padlo nekoliko dežja. Splošno se setev razvija precej ugodno. Na Českem so poljske miši prouzročile obilo škode. Peso pobirajo sedaj, pridelka pa bode mnogo manje nego lani, ker se je je manje nasadilo.

Monakovo 26. Včeraj podrla se je v Amalijski ulici hiša, ki ni bila še dograjena. Tri delavce in jedno delavko je zasulo.

Trgovinske brzojavke. Budimpešta. Pienica za jesen 6.50-6.60. Pienica za spomlad 1896 6.82 do 6.90. Ores za jesen 5

Havrs. Kava Santos good average oktober 92.—
za februar 89.75.
Hamburg. Santos good average za oktober 74.75
december 74.85 mare 72.— mirno.
Novi York 25. V tem tednu pojavljala se je na ameriških tržiščih tendenca k naraščanju. Rdeča zimska pšenica podrlila se je od 68% na 69, kruza pa od 37% na 38%, cts. bushel.

Dunajska borsa 26. oktobra 1895

	danes včeraj
Državni doig v papirju	100.20 100.10
v srebrju	100.60 100.60
Avtstrijska renta v zlatu	122.45 121.35
v krovah	100.80 100.95
Kreditne akcije	396.60 398.—
London 10 Lat.	120.25 120.25
Napoleoni	9.54 9.54
20 mark	11.76 11.75
100 itali. lir.	45.15 45.40

Tržne cene

(Cene se razumejo na debelo in s carino vred.)

Domesti pridelki.

	Cena od for. do for.
Fšol: Koka	100 K. 14.— 14.1%
Mandoloni	— — —
svetlorudeči	— — —
temnorudeči	— — —
kanarček	— — —
bohinijski	12.50 12.75
beli veliki	11.50 11.75
mali	11.— 11.25
zeleni, dolgi	— — —
okrogli	— — —
mešani hrvatski	9.25 9.50
štajerski	— — —
Maslo fino štajersko	100 K. 76.— 78.—
Ječmen it. 10	9.— 9.75
8	10.75 —
Zelje kranjsko	7.— 7.25
Bepa	— — —
Krompir, štajerski	9.35 9.50
Proso kranjsko	9.50 9.75
Leta, kranjska	— — —
Spah ogerski	62.— 63.—
Mast ogerska	69.— 70.—
Kava Mocca	190.— 192.—
Ceylon Plant. fini	182.— 184.—
Peri	189.— 191.—
Java Malang	162.— 164.—
Portorico	182.— 184.—
Guatemala	158.— 160.—
San Domingo	160.— 162.—
Malabas Plant.	— — —
native	— — —
Lagasyra Plant	— — —
native	— — —
Santos najfiniji	152.— 153.—
srednji	149.— 150.—
ordinar	142.— 144.—
Kio oprani	129.— 131.—
najfiniji	152.— 154.—
srednji	144.— 145.—
Sladkor Centrifugal I. vrste	31.— 31.25
Concessé	81.50 81.75
v glavah	82.25 82.50
razkosani	82.50 82.75
Riz italijanski fini	20.— 20.25
srednji	19.— 19.25
Japan fini AAA	15.75 —
srednji	15.— —
Raugoon extra	100 K. 18.— —
I.	11.— —
II.	9.— —
Petrolej rusk. v sodih	20.50 —
v zabojih od 29 kil.	6.30 —
Olje italijansko najfiniji	63.— —
srednjefino	58.— —
bombajino, amerik.	30.— 32.—
dalmatinsko	35.— 36.—
Limoni Mesinski	zaboj 6.— 7.—
Pomaranče	— — —
Mandeljni Dalmatinski novi	100 K. — —
Bari	73.— 75.—
Finjoli	104.— 106.—
Kočki Dalmatinski novi	— — —
Pulješki	10.— 10.25
Slikovje Pulješke	12.— 12.25
Grike v vencih novi	13.— 13.50
Ustanice nova	32.— 36.—
Vamperli	100 K. 23.— 24.—
Oib. be	28.— 29.—
Polenovke srednje velikosti	43.— 44.—
velike	42.— 43.—
male	45.— 46.—
Slaniki v velikih sodih	14.— —
v v. /	5.— —

Trgovina.

Moka in otrobi. Moka. Ker so se cene temu izdelku nekoliko zboljšale, bil je teden prilično živahen. Razni ogerski in tudi domaći mlini prodali so več partij različnih številk. Največ kupčije pa je bilo z Economo številko 6, katera je vedno dolgočima marka za tržišče. Partijo te številke prodal je mlin neposredno po f. 10.50, iz druge roke pa so isto prodajali po f. 10.20 do 10.35, kakor je bilo že kupljenega več ali manj blaga da li se mora isto oddati prej ali pozneje. O zaključku zahteval je mlin Economo za št. 6 f. 10.75. — Vsi mlini so v tem tednu podrazili svoje cene in to dejstvo se naslanja menda na okolnost, da letina ni bila takšno obilna, kakor se je računalo. — Cene raznih mlinov so: Št. 0 od f. 12.50 do 13.50; Št. 1 f. 11.80 do 12.40; Št. 2 od 11.10 do 12; Št. 3 od f. 10.40 do 11.60; Št. 4 od f. 10.10 do 11; Št. 5 od f. 9.60 do 10.45; Št. 6 od f. 8.90 do 10; Št. 7 od 7.70 do 8.30 in Št. 8 od f. 6 do 7.05, kakoršna je že vrst. Tržišče se je zaključilo nagnjeno do kupčije, vendar pa kupci še ne marajo plačati takot kakor zahtevajo prodajalci.

Otrobi so vedno še mlačni, povpraševanja ni. Zahtevajo f. 4 do 4.40 kvintal z vrčo vred.

Goved. Od 17. do 23. t. m. prodali so v Trstu 841 volov in 13 krav klavne živine in sicer 4 vole iz Kranjske, 142 iz Hrvatske, 417 iz Bosne, 192 iz Dalmacije, —

iz Ogerske, 94 iz Srbije, in 2 domaća. Plačevali so se: voli iz Kranjske po f. 45.— do 45.50 voli iz Hrvatske po f. 41.— do 42.—; iz Bosne po f. 42.— do 43.—; iz Dalmacije po f. 42.— do 42.50, iz Ogerske po f. —.— do —.—, iz Srbije po f. 43.— do 43.50 in domaći po f. 45.—; domaće krave po f. 43.50 do —.— krave iz Italije po f. —.— do —.— in krave iz Kranjske po f. —.— do —.— kvintal mrtve vase.

Seno in slama. Seno I. vrste prodajalo se je v tem tednu po f. 3.80, II. vr. po f. 2.70 slama I. vr. po f. 3.30 in II. vr. po f. 2.65 kvintal.

Surovo maslo, jajca in kokoši. Kranjsko surovo maslo prodajalo se je v tem tednu v partijah od 20 do 30 kg. po 88 do 90 nv., v partijah od 30 do 50 kg. po 86 do 88 nv., furlansko surovo maslo v part. od 20 do 30 kg. po f. 1.02 do f. 1.04 in v partijah od 30 do 50 kg. po f. 98 do f. 1.— kilogram. Tolminsko surovo maslo I. vrsti po f. 1.04 do f. 1.06 kilogram.

Jajca na debelo po f. 3.20 do 3.70 sto komadov.

Kokoši po f. 1.— do f. 1.25 komad; piščeta po f. —.90 do f. 1.60 par.

Krompir, navadni, na debelo po f. 2.75 do 3.50 kvintal. ,R. M."

Osmica

se odpré v nedeljo 27. oktobra v dvoru „Villa Bovcon“ pri sv. Mariji Magd. zgornji hiš. 78. Podpisani bodo točil i v vrsto vino iz istarskega resnika. — Slovenci so ujedno vabjeni, kapljica je domaća. Udanij

Mihajl Bovcon, posestnik.

Josip Vodopivec posredovalec-Slovenec v Trstu via Sette Fontane št. 15. Preskrbljuje denar na posodo proti vknjižbi na zemljišču, na potem posreduje pri prodaji in kupovanjih posetov, zemljišč, hiš prodajalnic, gospodinj itd. itd. Provinja po dogovoru. Pogovori v stanovanji, in od 9—10 ure v kavarni „Commercio“. Pi-ma pošiljajo naj se v stanovanje.

Bratje Ribarić, izdelovalci oglja v sv. Petra, priporabajo svoje zaloge v Trstu: Via Pondares št. 1, Piazza della Valle 2, via Madonnina 2, Piazzetta Cordigliano 2, z uhodom tudi v ulici Torrente po najnižjih cenah. Oglja I. kakovosti karbonina, kok, drva na metre itd. Naročbe se posredujejo tudi z dopisnico.

Kamenoloma v najem. Podpisani naznanja, da želi oddati v najem ali pa prodati svoja dva kamenoloma v bližini postaje Prosek. Velika sta 10000 □ metrov in imata najlepši kamen, ki se ga more dobiti na Krasu.

Natančno sta poizve pri lastniku g. Ivanu Briščeku, Briščki št. 11, z. p. Općine nad Prosekom.

Sloveči prašek za zobe prof. dr. Haiderja je najboljšo sredstvo za čuvanje zob pred gnijilom ter jih čistiti, ne da bi oškodoval steklenino. V škatljicah po 30 in 50 nv. izključno v promovani lekarni PRAXMARER „Ai due Mori“ Trst, veliki tr.

Josip Pizzarello mechanik izvršuje vsakršne poprave šivalnih strojev in dvočkov. Prodaja novo in rabljene šivalne stroje in dvočkove.

Via Madonna del mare štev. 4, vchod via Fontanone, vatreč hiš. 12.

Angelja Capellan-a

podvezjetje mrtvaških sprevodov,

piazza della Legna št. 2, palac Tonello — zalog ulica Sette fontane 24 A — Telefon N. 121.

Prezimajo vsakršne prenose mrtvih v mestu in zunaj. Velika zalog kovinskih krest za mrtvaške sprevode, kakor tudi leseni od gld. 4.50 za odrasle. Prodaja na debelo in drobno porcelanaste vence, jagode vezane na modeni žici, umetno cvetje, trakovje z napisimi in zalogi cvetja vsakostnega za poroke, plavove, palme in cerkveno posodje, vse to lasten izdelek. Zalog voščenih sveč, stearink prve vrste in oprave za otročice.

PRESELITEV GOSTILNE

Znana g. stilna „Alle Poste nuove“ preselila se je z dnem 24. avgusta v ulico Geppa št. 14 pod nastavom

«Alla cantina di Graz»

ter se priporoča nje lastnik vsem starim obiskovalcem sorojskom, da bi ga mnogobrojno obiskovali tudi v novem prostoru. — Točila se bodo štajerska in italijanska vina prvi vrst ter vaikdar sveže Dreharjevo pivo prve vrste. Kakor pa navadi preskrbljeno je za dobra jedila po nizkih cenah.

Znana domaća gostilna
AL CASTELLO DI DORNBERG
v TRSTU,
v ulici Farneto št. II
v kateri se točijo le **pripravljena vina in svežo pivo**, priporoča se sl. občinstvo z mestna v deželu.
Sladki riesling po 52 novč. belo in crno vino, liter po 40 novč. Vino po 32 novč.; v steklenici po 20 novč. Kuhinja je prekrbljena z najtečnimi jedili in tako cen. Narocila se sprejemajo in sicer: za obet in včeraj v vinu 20 novč. na mesec, brus vina 14, samo obed 7 novč. na mesec. Priporoča se slav. slovenskemu občinstvu za mnogobrojni obisk udana

Fran Rijavec.

Na prodaj

so vsemi letniki Dunajskega „Zvona“ in Mariborske „Zore“; in sicer:

Zvon

Tedaj I/1870, II/1870, III/1877, IV/1878, V/1879 in VI/1880.

Zora

Tedaj I/1872, II/1873, III/1874, IV/1875, V/1876, in VI-VII/1877/78.

Vse knjige so v trdo vezane in dobro ohranjene. Cena se izvede pri V. J. južni kolodvor Trst Post restante, ali pa Tiskarna Dolenc, Trst.

Aite & Zadnik - Trst

Via Nuova na voglu via S. Lazzaro, priporočata slav. občinstvo v svojo prodajalnico z manufakturnim blagom. V zalogi nahaja se posvet najnovije blago. Tokiko za ženske koščike za moške in deco. Veliki izbor platna, bombaževina, perila, robov volnenih in